

Erdemes mindezekben elgondolkozni és két javaslatot megvalósítani, ha azt vesszük figyelembe, hogy az elmúlt gazdasági évben országosan 100 000 m³ bükk vastag tűzfát termeltünk. Ez a szám még akkor is elgondolkoztató, ha ennek az anyagnak egy részét az elszórtság miatt nem lehet a fenti célra felhasználni. A fentiekhez még természetesen mindazokat a fafajokat számításba vehetjük, melyek cellulóz termelésre alkalmasak. Ezenkívül jelentkezik a fenti fajoknál igen jelentős mennyiségű hulladék is a különböző erdőgazdasági és faipari feldolgozás során. Nem kell külön hangsúlyozni, hogy mit jelent pl. a fagyártmányüzemekben jelenleg felgyülemlett hulladéknak aprítékként való hasznosítása. Az elmúlt évben Szilvászváradról már küldtünk bükk és gyertyán hulladékból mintát a Viscosa Italia cégnek, amely hossz-mérettől eltekintve — azt alkalmasnak találta cellulóz aprítékként való feldolgozásra. Kiaknázatlan lehetőség kínálkozik tehát az összes faipari üzemekben a hulladéknak aprítékként való feldolgozására. Azt hiszem, hogy ez önmagában is bizonyítja egy egyszerű tisztán hulladék-, illetve kombinált aprítógép beszerzését, vagy előállítását.

Megemlítem, hogy további lehetőség a gazdaságosabb felhasználás terén fagyártmány üzemekben a vastag fagyártmányfa (30—90 cm átmérőig), valamint a sok szinanyagot tartalmazó „ágtuskó” szakszerű feldolgozása. Különösen indokolt ez értékesebb választékot adó fafajainknál: bükk, tölgy, magaskőrís, gyertyán, éger, fenyő stb. Ezeknek a rövid méretű vastag anyagoknak a rendeltetési helyre történő eljutása (a méret és a nagy súly miatt) sok látszólagos technikai nehézséget jelent. Pedig ma már nagyrészt rendelkezésünkre állnak azok a technikai eszközök mind a mozgatásban (ERTI közelítő kerékpár, Zelop, csörlők, Hiab-daru, targoncák stb.), mind a feldolgozásban (pl. „1000-es” szalagfűrész előtoló és befogó szerkezettel).

И. Ковач: ПОВЫШЕНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЛЕСНЫХ СОРТИМЕНТОВ РАЗМЕРА БАЛАНСА И ДРОВА

Венгерская промышленность из-за неподготовленности мало использует свои возможности по производству баланса из лиственных пород. Пока соответствующие цехи входят в строй, надо максимально пользоваться возможностями экспорта. Целесообразным оказывается также переход на изготовление баланса короче 1 м. Надо вести и производство дроблённой древесины.

Kovács J.: FÜR EINE WIRTSCHAFTLICHERE AUSNUTZUNG DER HOLZSORTEN MIT SCHLEIFHOLZ- UND BRENNHOLZABMESSUNGEN.

Die heimische Industrie nützt die Möglichkeiten der Laubschleifholzerzeugung wegen ihres Unvorbereiteteins nicht genügend aus. Solange die geplanten neuen Verarbeitungsbetriebe noch nicht erbaut sind, sollen die Exportmöglichkeiten maximal ausgenützt werden. Es wäre zweckmäßiger, Schleifholz auch in Längen von unter 1 m auszuformen. Es soll auch die Hackschnitzelerzeugung eingeführt werden.

Új székházban az ERTI Duna–Tisza közti Kísérleti Állomása

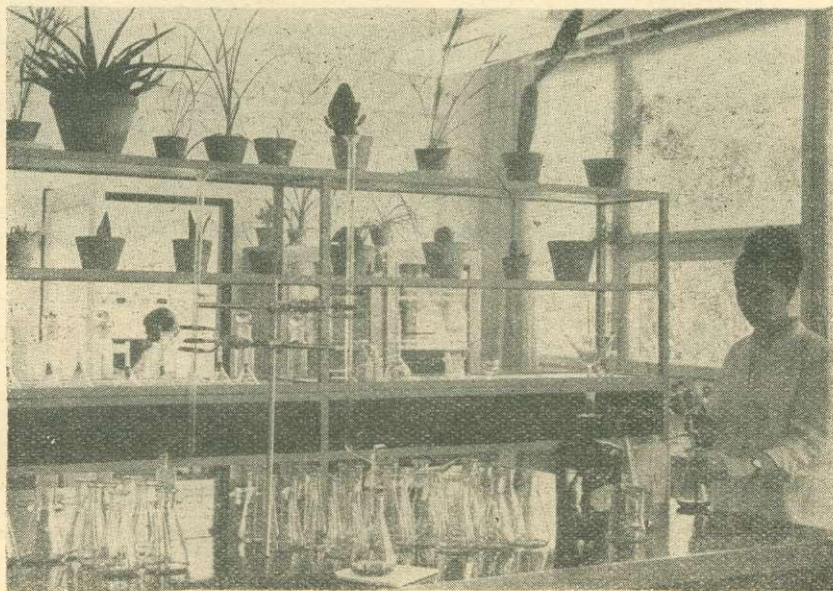
Néhány éve még leplezetlen vágyódással szemléltük szomszédaink jól felszerelt, szemre is mutató kutatási intézményeit. Saját intézetünk elhelyezése akkoriban erősen vajúdott és hogy a szűkös körülmények nem veszélyeztették jobban tudományos eredményeink megszületését, az valóban csak kutatóink aszkétikus lelkesedésének, jobb jövőbe vetett hitének volt köszönhető.

Alig néhány éve ennek és ma már sorozatban láthatjuk a viszonylag korszerű kutatóállomási elhelyezéseket. Sopron, Püspökladány és Mátrafüred után most Kecskeméten avathattuk az ERTI Duna-Tisza közti Kísérleti állomásának új székházát.

— A kísérletező munkának ezen a tájon — mondotta *dr. Keresztesi Béla*, az Intézet igazgatója ismertetőjében — nagy hagyományai vannak s három jól elkülöníthető időszakot lehet megkülönböztetni. Az első a XVIII. századba nyúlik vissza és

az első világháborúval fejeződik be. Kísérleti tevékenységnek tekinthetjük ugyanis a futóhomok megfékezése céljából kezdeményezett fásításokat és kísérleti eredménybeszámolóknak az ezekről készült könyveket. Utalhatunk itt *Witsch* 1808-ban, *Hubeny* 1835-ben, *Wessely* 1873-ban és *Illés* 1884-ben megjelent könyvére. Ezek mind-egyike egy-egy természeti csapást, széleroziót követő homokmozgás megfékezése érdekében végzett erdősítés, fásítás tapasztalatait foglalja össze. Az erdősítések, fásítások részleges eredménytelensége a termőhely jobb megismerésére tereli a figyelmet; *Illés* 1890-ben már felveti a talaj lágyszárú növények alapján való értékelésének a gondolatát, s ezt azután *Kiss Ferenc* fejleszti tovább, világviszonylatban is úttörő munkát végezve.

— A második időszak a két világháború közé esik és a volt kecskeméti Homokfásító Kísérleti Telep munkája nyomja rá bélyegét. A telepet a Földművelésügyi Minisztérium 1920-ban Kecskeméten a város által ingyen felajánlott területen léte-

A Kísérleti Állomás talajkémiai laboratóriuma

sította azzal a céllal, hogy a futóhomok erdősítése során felmerülő problémákat és feladatokat tudományos alapon, kísérletek útján vizsgálja és megoldásukra a gyakorlatban kipróbált módszerek alapján tegyen javaslatokat. A telepet *Zsámbor Zsolt Pál* vezette. A kísérleti területek *Csalános*, *Ballószög* és *Fehértó* határában terültek el. Ennek az időszaknak kiemelkedő kutatóegyenisége *dr. Magyar Pál* volt, aki *Kiss Ferenc* kezdeményezését tovább fejlesztve kidolgozta a homoki termőhelyfeltárásnak növénytársulásokon alapuló korszerű módszerét. Eredményeit a kísérleti telepítésekben sikerrel alkalmazták. Az időszak kiteljesedését az 1936-ban Magyarországon tartott Erdészeti Világkongresszus és az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségének Kongresszusa alkalmával érte el. Itt mutatták be eredményeiket és rendeztek nagysikerű tanulmányutakat, amelyre a még élő résztvevők ma is szívesen gondolnak vissza. Sajnos a világkongresszus után az erdészeti kísérletügy és a kecskeméti telep is csaknem teljesen elsovadt. *Zsámbort* elhelyezték Kecskemétről s ezzel az itteni kísérleti tevékenység gyakorlatilag meg is szűnt.

— A harmadik időszak a felszabadulástól az ERTI Duna—Tisza közli Kísérleti Állomása létesítéséig terjed. Az Erdészeti Tudományos Intézetnek 1949-ben Budapestre történt áthelyezését követően a kísérletek gyorsan kiterjedek a Duna—Tisza közére is s Kerekegyházaán hamarosan kísérleti kirendeltség létesült. A kísérletező munka az erdőgazdaság fejlesztéséről 1954-ben kiadott minisztertanácsi határozat után vett nagyobb lendületet, ekkor végezték el *dr. Babos Imre* vezetésével a kis-kunhalasi nagyarányú homokfásítást előkészítő termőhelyvizsgálatokat. Jellemzője ennek az időszaknak az intézeti keretek között végzett tervszerű munka. Tehetséges kutatók egész sora munkálkodik a homoki termőhelyfeltárás, homokfásítás és homoki

Az avatóünnep elnöksége: dr. Sali Emil, dr. Prieszol Olga, Erdősi József, dr. Gál János, dr. Szodfridt

erdőgazdálkodás fejlesztése, világszínvonalra való emelése érdekében. Munkásságuk kiterjed a homoki erdőgazdálkodás újszólván valamennyi területére, és élvezi az érdekelt erdőgazdaságok, állami gazdaságok és termelőszövetkezetek erkölcsi és anyagi támogatását.

Ilyen előzmények után kezdte meg az Erdészeti Tudományos Intézet 1965-ben Kecskeméten a táji kísérleti állomásának kialakítását, ami most az új székház elfoglalásával kezdetét jelentheti egy újabb, szellemi és anyagi erővel bőségesen alátámasztott, reményteljes korszaknak. Ez csendült ki az október 19-én tartott avatóünnepségen *Schmal Ferencnek*, a MÉM Erdészeti és Faipari Műszaki Fejlesztési Főosztálya vezetőjének avatóbeszédéből és az ehhez csatlakozó üdvözlésekből. *Dr. Tóth Mihály*, a MÉM Tudományos Kutatási Főosztályának vezetője örömmel nyugtázta, hogy az erdészeti tudomány ilyen szép objektummal bővült. A létesítményt viszonylag korszerűnek ismerte el, de figyelmeztetett, hogy a fejlődés gyors és ami ma korszerű, az holnapra már avulttá válhat. A gyorsuló műszaki fejlesztés az ismeretanyag iránti igényt is gyorsítja. Az új ismeretek sürgető várása szoros koordinálást követel a kutatási területek különböző szintjein a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőkből egyaránt, *Erdősi József*, az MSZMP Bács-Kiskun megyei Pártbizottságának titkára a Megyei Tanács nevében is rendkívüli jelentőségűnek ismerte el az új intézményt és rámutatott arra, hogy a homok hasznosításának komplex megoldásában megbecsült, egyenrangú feleknek ismerik el az erdészetet. A táj lakossága részéről iránymutatást kért az állomás kibontakozó munkájában a homokhasznosítás távlati tervezéséhez és a korszerű erdőgazdálkodáshoz egyaránt. A szakszervezet részéről *Szabó Ferenc*, a MEDOSZ megyei titkára kívánt sok sikert az állomás munkájához.

A helyi erdőgazdaság részéről *dr. Csontos Gyula* meleg szeretettel üdvözölte az új állomást és dolgozóit: — Az Erdészeti Tudományos Intézet és erdőgazdaságunk között — mondotta — az elmúlt évtizedek alatt igen szoros munkakapcsolat fejlődött ki és elmondhatjuk, hogy az intézet kutatóinak tudományos eredményei talán nálunk realizálódtak a legnagyobb mértékben az egész országban. Ez teljesen érthető, mert erdőgazdaságunkban a felszabadulás óta folyt nagyarányú erdőtelepítési és fásítási feladatok végzése során igen sok olyan újszerű problémát kellett megoldanunk, amelyhez feltétlenül igénybe kellett vennünk az idevonatkozó kutatások legújabb eredményeit. Nem szeretném, ha szerénytelenséggel vádolódnának, de az ilyen mostoha természeti viszonyok között dolgozók, mint amilyen körülmények között mi végezzük mindennapi feladatainkat, egy kicsit magunk is kutatók vagyunk, mert napról napra újszerű kérdések jelentkeznek és keresni kell az új megoldásokat.

dr. Tóth Mihály, dr. Keresztesi Béla, Schmal Ferenc, dr. Csontos Gyula, István és Szabó Ferenc

Épp ezért, amikor erdőgazdaságunk területén az átlagosnál szívélyesebb fogadtatásra találunk a kutatók és mind nagyobb mértékben igényeljük segítségüket, ez egyúttal azt jelenti, hogy segítsünk a mi mindennapi feladataink megoldásának is feltétele és segítségük nélkül az erdőgazdaságunk által végzett nagyarányú erdőtelepítés sikere nem lett volna biztosítható. Amikor az új állomásnak jelentőségét méltatjuk, ahol a kutatók munkafeltételei is megjavulnak, s mivel nem csak szomszédok vagyunk, de lényegében egy épületben dolgozunk — amit az összekötő folyosó jelent — így a gyakorlattal a szoros kapcsolat is biztosított, reméljük, hogy együttműködésünket a következő években nagyon sok szép erdőtelepítés és jó fiatalos jelzi majd.

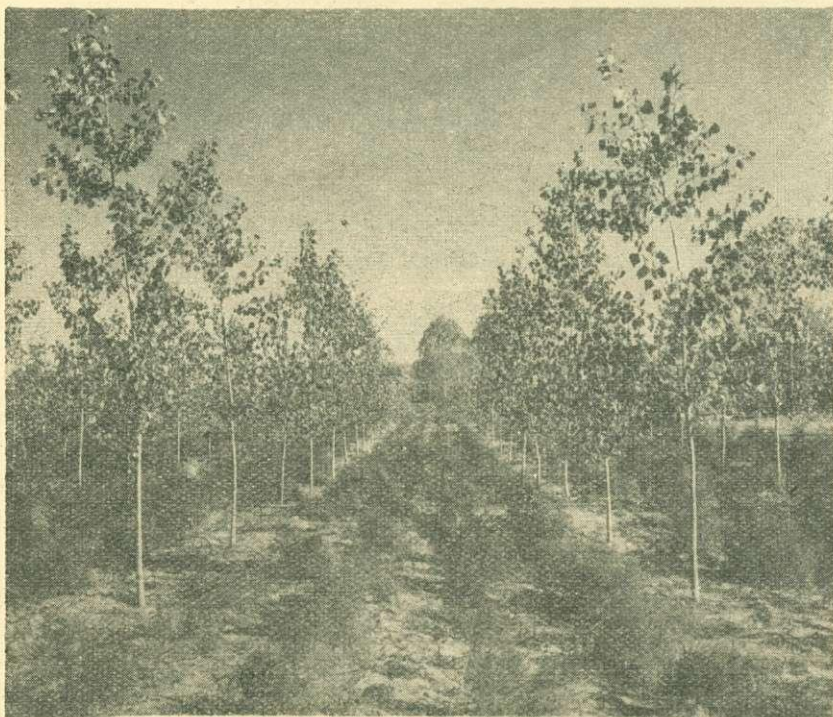
A Kísérleti Állomás új székházát *dr. Szodfridt István*, az Állomás vezetője meghatott szavakkal vette át, hálás megemlékezéssel a tervező *Nagy Béla* építészmérnökről, a beruházást bonyolító *Kassai Jenő* erdőmérnökről és az EVM Bács-Kiskunmegyei Állami Építőipari Vállalat minden dolgozójáról, majd bemutatta az új székházat az avatóünnepség résztvevőinek. Az összesen 3600 légmétert kitevő kétemeletes épület nyolc iroda- és tizenöt laboratóriumi helyiséggel, könyvtárával és tágas tanácskozótermével csak megelégedést válthat ki minden látogatóban.

Magáról az állomáson folyó kutatómunkáról az avatóünnepséget követő tudományos ülészeneken és helyszíni bemutatón kaptak átfogó ízelítőt a résztvevők. A homoki tájnak megfelelően a fenyők és nyárok álltak az előadások középpontjában.

Dr. Szodfridt István kifejtette, hogy a Duna—Tisza közti homokhát erdőgazdasági táján a fenyvesek jelenlegi nyolc és félezer hektárnyi térfoglalását csupán a jelenleg is erdőgazdasági kezelés alatt álló területeken meg kell négyszerezni és ki kell terjeszteni ezen felül a mezőgazdaság kezelése alatt álló csekély értékű, mezőgazdaságilag alig hasznosítható földekre. Ez a nagyarányú fenyvesítés számos üzemi és kutatási feladat megoldását teszi szükségessé. *Dr. Papp László* az erdei- és feketefenyő csemetermelés racionalizálása terén elért legújabb eredményeit ismertette. Különösen érdekes a műanyagtasakba iskoláztott nagycesmete-nevelés, ami a csemetekoron túli gazdaságosságot is szem előtt tartja. *Dr. Horváth László* a homoki erdősisítés korszerű eljárásairól — az árkos, mélyített lombcesmete és mélybarázdás fenyőcesmete ültetési módokról — számolt be. Ezeknek gazdaságossága az ültetésen túl az ápolási korban is jelentős. *Dr. Solymos Rezső* az erdeifenyő homoki fiatalosainak a termőhely és állományszerkezet függvényében kialakított tisztítási módszereit mutatta be. A racionalizálás itt kedvezően hat a további erdőnevelési tevékenységre és erdővédelmi intézkedésekre is. Öröndetes volt látni, hogy a racionalizálási törekvések mindenütt a teljes termelési ciklus komplex átfogására irányulnak. Ez mutatkozott *Faragó Sándor* előadásában is. Ebben a felsőmagasság és kor függvényében meghatározott fatermelési osztályok és a termőhely tényezői összefüggésében azt a következtetést vont le, hogy

a váztalajokon álló VII—X. fatermési osztályú fenyvesek gazdasági eredményt nem adnak, de szerepük véderdőként nagy, a VI. osztályú fenyvesek már kevés gazdasági eredményt is adnak, de szerepük a talajvédelemben nagyobb. A feketefenyőt a jövőben nagyarányban kell természetien a IV. fatermési osztályú állományok kialakítására alkalmas termőhelyeken, míg a III. fatermési osztályú fenyvesek termőhelye már gyorsan növő lombos fafajok számára is alkalmas. A fenyőkárosítók elleni védekezés kérdését *dr. Lengyel György* ismertette, rámutatva, hogy a vegyszeres védekezés csak a pillanatnyi veszélyt hátrítja el — tartamos hatást csak a biológiai módszerek biztosítanak és ezek között különösen fontos a madárvédelem.

Nyárfatermesztésünkben legújabbán újra a méretes anyag előállítására jut előtérbe. A tudományos ülésszakon elhangzott előadásában *dr. Járó Zoltán* kimutatta, hogy hazánkban a nemesnyár fotoszintézisének hő- és fényigényét a Duna—Tisza köze adott-ságai elégítik ki a legjobban, méretes nyárfatermesztésre azonban itt is csak azok a

Spárgatermesztéssel egybekapcsolt olasznyár-ültetvény

két hektárnál nagyobb összefüggő területek alkalmasak, amelyek talaja 90—100 cm termőrétegű, hibamentes és lehetőleg talajvíz hatása alatt áll. Feltétel itt is az azonos klónú, tághálózatú telepítés, a felső talajréteg állandó lazítása, gyommentesen tartása és az állomány intenzív ápolása. Ugyancsak a méretes anyag megtermelésének fejlesztési kérdést boncolgatta előadásában a Duna-ártérre vonatkozóan *Palotás Ferenc*. Itt a telepítési hálózat bővítése a nagyfokú veszélyeztetettség miatt csak bizonyos mértékig javasolható. Növelhető azonban a gyérítések erélye és a visszatérés ideje. A bontásokkal úgy kell haladni, hogy a vágáskor felére — ártéren 10—15 éves korra — a véghasználati hálózat kialakuljon. A tághálózatú: — 5×5 , 7×7 m — nyárfatermesztésnek hazánkban 8—10 éves tapasztalatairól *dr. Simon Miklós* számolt be. Rámutatott, hogy a mélyfúrásos ültetés egymagában még nem biztosít sikert, csak kedvezőbbé teheti a nyár számára a talaj kedvezőtlen vízháztartását. A tághálózatú nyárfatermesztés intenzív módszeréről *Becker Antal*, a Kiskunhalasi Állami Gazdaság igazgatóhelyettese tartott meggyőző erejű előadást. Adatai szerint a mezőgazdasági termeléssel egybekötött nyárfatermesztés rendkívüli reményekre jogosít fel. Kimagaslík itt a nyárok árnyékában való spárgatermesztés — hektáronként 43 500 Ft előkal-

kulált évi bruttó jövedelmével és magas exporthányadával minden figyelmet megérdemel. A nyártermesztés gépesítési vonatkozásait, az ezen a téren folyó kutatómunkát és eddig elért eredményeket *Walter Ferenc* és *Szecska Dezső* ismertette.

Az előadásokon elhangzottakat rendkívül szemléletesen illusztrálta a másnap tartott helyszíni bejárás. A kutatás irányát, de magukat a már elért eredményeket is meggyőzően szemléltető, jól kialakított bemutatóhelyek, új gépi konstrukciók egyre fokozódó érdeklődést váltottak ki. Ez az érdeklődés jelentette talán a legnagyobb elismerést és ad legjobb ösztönzést az állomás kutatóinak a további munkára. Még nem volt olyan tudományos rendezvényünk, ami az érdeklődők ilyen széles körét mozgatta volna meg. Az Intézet és egyetem tudományos dolgozóin kívül részt vettek ezen a területileg érintett erdőgazdaságok vezetői, irányítói, az Intézet budapesti központjára illetékes kerületi és a tájon érdekelt megyei, járási és községi párt-, tanácsi és társadalmi szervek küldöttei, állami gazdaságok, termelőségvetkezetek mezőgazdasági szakemberei. Ezen a tájon talál leginkább egymásra az erdészet és mezőgazdaság, megteremtve a mindkét félre egyaránt gyümölcsöző összefogást. Őszinte elismerésben részesült a bemutatott munka a főhatóság részéről is. Mindezek azt engedik remélni, hogy elsősorban tudományos erőfeszítéseink lesznek azok, amik szakmánknak megszerzik azt a megbecsülést, ami a népgazdaság egészében méltán megilleti.

Jérôme René

Az 1967. év nyári időjárása

Az elmúlt nyár időjárásának jellegét a nagy meleg és a hosszantartó szárazság adta meg.

Június időjárását nagy szélsőségek jellemezték. A hónap első fele hűvös, a második szokatlanul meleg volt. A középhőmérséklet Medárd napot követő időszakban 9 fokkal maradt az átlag alatt. Viszont 26. és 27. táján ugyanennyivel volt magasabb. Ez az időszak különösen gazdag volt napfényes órákban.

Szeszélyes volt a csapadék területi eloszlása is. Baranya megye egyes területén és Kapuvár környékén a sokévi átlagnál több csapadék hullott. Ugyanakkor a Dunántúl többi részén jóval az alatt maradt. Az ország keleti fele több csapadékot kapott, mint a nyugati. Csak az ország keleti sarkában esett az átlagnál kevesebb.

A zivatar sok esetben jégesővel lépett fel, s az Alföldön, valamint a Dunántúl déli megyéiben súlyos károkat okozott. Igen súlyos vihar pusztított Somogyban és Baranyában.

Július időjárása folytatása volt a június második felének, csak még szárazabb és melegebb volt. A napfényes órák száma 40–60 órával volt több a szokásosnál. A havi közepes hőmérséklet csaknem az ország egész területén 1,5°C-kal haladta meg a törzsértéket. Sorozatosan lépett fel 30 fok feletti maximum, sőt néhol a 35 fokot is elérte. Az éjszakai minimum alig süllyedt 10 fok alá. Mindez fűlledt, nehezen elviselhető időjárást okozott.

A havi csapadékösszeg csak néhány kisebb területen érte el a sokévi átlagot. Máshol messze az alatt maradt. Igen száraz volt a Nyírség, a Közép-Tisza és a Körösök vidékén. Itt a havi csapadék az 5 mm-t sem érte el. Ennek ellenére több felé volt heves zápor. Így Baranyában, a Balatonfelvidéken és Debrecen környékén súlyos károkat okozott. Aggtelek térségében pedig jégeső pusztított.

Nem hozott változást *augusztus* időjárása sem. Igaz, hogy a havi középhőmérséklet alig különbözött a sokévi átlagtól, a csapadékhiány rendkívül aszályossá tette a hónapot. Egy ízben fordult elő erősebb lehűlés, 5-én, amikor a hőmérséklet 35 fokról 20–22 fokra esett. Éjszaka 5,3°C-os minimumot észleltek. A hónap többi részében a minimális hőmérséklet nem süllyedt 10 fok alá.

Az ország nagy részén szárazság uralkodott. A havi csapadék összege csak Makó, Karcag, Körösszakáll, Eger, Jósvafő, valamint a Mátra és a Bükk térségében haladta meg a normál értéket. Ugyanakkor Kisbér, Tatabánya, Esztergom, Romhány, Pécs és Siklós térségében az 5 mm-t sem érte el.

Jégeső a hónap folyamán két ízben hullott, 3-án Pest és Csongrád megyében, 17-én Somogy és Fejér megyében. Az utóbbit szélvihar követte, amely jelentős kárt okozott.

Az időjárás az erdőművelés tekintetében katasztrofális volt. A csemetekertekben 20–50%-os aszálykár jelentkezett. A kár azonban nem csak mennyiségileg, hanem